

ZALECENIA

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 20 września 2010 r.

w sprawie regulowanego dostępu do sieci dostępu nowej generacji

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2010/572/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

uwzględniając dyrektywę 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa),⁽¹⁾ w szczególności jej art. 19 ust. 1,

uwzględniając opinie Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) oraz Komitetu ds. Łączności (COCOM),

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jednolity rynek usług łączności elektronicznej w UE, a w szczególności rozwój bardzo szybkich usług szerokopasmowych stanowi klucz do zapewnienia wzrostu gospodarczego i osiągnięcia celów strategii Europa 2020. Podstawową rolę wprowadzenia usług telekomunikacyjnych i szerokopasmowych pod względem inwestycji UE, tworzenia miejsc pracy i ogólnej naprawy gospodarczej podkreśliła zwłaszcza Rada Europejska w konkluzjach z posiedzenia z marca 2009 r. Jedną z siedmiu głównych inicjatyw strategii Europa 2020 jest realizacja Europejskiej agendy cyfrowej, przedstawionej w maju 2010 r.
- (2) Europejska agenda cyfrowa ustanawia cele w zakresie wprowadzenia szybkich i bardzo szybkich sieci szerokopasmowych oraz ich upowszechnienia, a także przewiduje szereg środków ułatwiających wprowadzenie sieci dostępu nowej generacji (NGA) w oparciu o technologie światłowodowe oraz wspierających znaczne inwestycje wymagane w nadchodzących latach. Niniejsze zalecenie, które należy postrzegać w powyższym kontekście, ma na celu promowanie efektywnych inwestycji oraz innowacji w zakresie nowej i zmodernizowanej infrastruktury, z należyтым uwzględnieniem ryzyka ponoszonego przez wszystkie inwestujące przedsiębiorstwa oraz potrzeby utrzymania skutecznej konkurencji, która jest istotnym i długofalowym bodźcem inwestycyjnym.
- (3) Zgodnie z art. 16 ust. 4 dyrektywy 2002/21/WE krajowe organy regulacyjne przygotowują działania regulacyjne dotyczące kwestii związanych z przechodzeniem z sieci miedzianych na sieci światłowodowe. W związku z tym
- (4) Zakres niniejszego zalecenia obejmuje przede wszystkim środki naprawcze nakładane na operatorów uznanych za mających znaczącą pozycję rynkową na podstawie procedury analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE. Jednakże jeśli jest to uzasadnione faktem, że powielanie infrastruktury jest gospodarczo nieefektywne lub fizycznie niewykonalne, państwa członkowskie mogą również wprowadzić obowiązek wspólnego korzystania z urządzeń przez przedsiębiorstwa obsługujące sieć łączności elektronicznej zgodnie z art. 12 wspomnianej dyrektywy, co może pomóc w eliminacji wąskich gardeł w infrastrukturze technicznej i w segmentach końcowych.
- (5) Oczekuje się, że po wprowadzeniu sieci dostępu nowej generacji warunki zapotrzebowania i dostępności zmienią się w sposób istotny zarówno na poziomie hurtowym, jak i detalicznym. Dlatego też może być konieczne wprowadzenie nowych środków naprawczych oraz nowej kombinacji środków naprawczych w zakresie aktywnego i pasywnego dostępu na rynkach 4 i 5.
- (6) Pewność prawna ma kluczowe znaczenie dla promowania efektywnych inwestycji ze strony wszystkich operatorów. Trwałe zastosowanie spójnego podejścia w zakresie regulacji jest ważne, gdyż daje inwestorom pewność konieczną do przygotowania planów operacyjnych. W celu minimalizacji niepewności związanej z okresowymi przeglądami rynku, krajowe organy regulacyjne powinny wyjaśnić w możliwie najszerszym zakresie, jak przewidywane zmiany okoliczności rynkowych mogą wpłynąć na środki naprawcze.

⁽¹⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33.

- (7) W przypadku instalacji nowych sieci światłowodowych na terenach niezagospodarowanych, krajowe organy regulacyjne powinny poddać przeglądowi i, w razie konieczności, dostosować obowiązujące wymogi regulacyjne, aby zagwarantować ich zastosowanie bez względu na wdrożoną technologię sieciową.
- (8) Wprowadzenie sieci dostępu nowej generacji prawdopodobnie spowoduje istotne zmiany w ekonomii świadczenia usług i sytuacji konkurencyjnej.
- (9) W takim kontekście krajowe organy regulacyjne powinny dokładnie przeanalizować powstające warunki konkurencji wynikające z wprowadzenia wspomnianych sieci. Organy te powinny zdefiniować lokalne rynki geograficzne zgodnie z zaleceniem Komisji 2007/879/WE z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie właściwych rynków produktów i usług w sektorze łączności elektronicznej podlegających regulacji *ex ante* zgodnie z dyrektywą 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej⁽¹⁾, jeśli potrafią jasno stwierdzić trwałe istnienie znacznie i obiektywnie odmiennych warunków konkurencji. W sytuacjach, kiedy nie można stwierdzić, że odmiennie warunki konkurencji uzasadniają zdefiniowanie lokalnych rynków geograficznych, może być jednak właściwe, aby krajowe organy regulacyjne – w odpowiedzi na fakt wystąpienia różnic w warunkach konkurencji między poszczególnymi obszarami w obrębie geograficznie zdefiniowanego rynku, na przykład ze względu na obecność kilku alternatywnych infrastruktur lub kilku alternatywnych operatorów bazujących na infrastrukturze – podjęły działania polegające na wprowadzeniu zróżnicowanych środków naprawczych i produktów dostępu.
- (10) Przejście z sieci miedzianych na sieci światłowodowe może zmienić warunki konkurencji w różnych obszarach geograficznych oraz sprawić, że będzie konieczny przegląd geograficznego zasięgu rynków 4 i 5 lub środków naprawczych dotyczących rynków 4 i 5 w przypadkach, gdy takie rynki lub środki naprawcze uległy podziałowi ze względu na konkurencję spowodowaną uwolnieniem lokalnych pętli abonenckich.
- (11) W razie stwierdzenia przypadku posiadania znaczącej pozycji rynkowej na rynku 4, należy zastosować odpowiedni pakiet środków naprawczych.
- (12) Dostęp do infrastruktury technicznej ma zasadnicze znaczenie dla wprowadzenia równoległych sieci światłowodowych. Jest zatem ważne, aby krajowe organy regulacyjne otrzymywały informacje niezbędne do oceny, czy i gdzie dostępne są kanały oraz inne urządzenia lokalnych pętli abonenckich do celów wprowadzenia sieci dostępu nowej generacji. Krajowe organy regulacyjne powinny wykorzystać uprawnienia przysługujące im na podstawie dyrektywy 2002/21/WE, aby uzyskać wszystkie istotne informacje o lokalizacji, przepustowości i dostępności takich urządzeń. Operatorzy alternatywni optymalnie powinni mieć możliwość wprowadzenia swoich sieci światłowodowych równocześnie z operatorem o znaczącej pozycji rynkowej, dzieląc koszty prac technicznych.
- (13) Wprowadzenie obowiązku udzielenia dostępu do infrastruktury technicznej będzie skuteczne tylko wówczas, gdy operator o znaczącej pozycji rynkowej zapewni dostęp na tych samych warunkach własnym jednostkom działającym na rynku niższego szczebla oraz zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp. W celu wdrożenia niezbędnych procesów biznesowych odnoszących się do zamawiania oraz dostępu operacyjnego do obiektów technicznych krajowe organy regulacyjne powinny oprzeć się na swoim doświadczeniu w zakresie przygotowania procedur i narzędzi na potrzeby uwolnienia lokalnych pętli abonenckich. Wprowadzenie obowiązku publikacji przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej odpowiedniej oferty ramowej w możliwie najkrótszym terminie po otrzymaniu wniosku o udzielenie dostępu od podmiotu ubiegającego się o dostęp jest zgodne z celem polegającym na wspieraniu efektywnych inwestycji oraz konkurencji w zakresie infrastruktury. W ofercie ramowej powinny być określone warunki i procedury dostępu do infrastruktury technicznej, w tym ceny dostępu.
- (14) Ceny zależne od kosztów wiążą się z zadowalającym zwrotem z zainwestowanego kapitału. Kiedy inwestycje w niepoddające się odtworzeniu zasoby fizyczne, takie jak infrastruktura techniczna, nie są związane tylko z wprowadzeniem sieci dostępu nowej generacji (i nie pociągają za sobą podobnego poziomu ryzyka systematycznego), ich profilu ryzyka nie należy uważać za inny niż w przypadku istniejącej infrastruktury miedzianej.
- (15) W miarę możliwości krajowe urzędy regulacyjne powinny dążyć do tego, by nowo zbudowane obiekty operatora o znaczącej pozycji rynkowej były projektowane w sposób umożliwiający doprowadzenie światłowodów wielu operatorom.
- (16) W kontekście doprowadzania sieci światłowodowych do domów (*fibre to the home*, FTTH) powielanie segmentu końcowego światłowodowych pętli abonenckich będzie zwykle kosztowne i nieefektywne. W celu umożliwienia zrównoważonej konkurencji w zakresie infrastruktury konieczne jest zatem zapewnienie dostępu do segmentu końcowego infrastruktury światłowodowej stworzonej przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. W związku z zapewnieniem możliwości skutecznego wejścia na rynek ważne jest udzielenie dostępu na takim poziomie sieci operatora o znaczącej pozycji rynkowej, który umożliwi nowym uczestnikom rynku osiągnięcie minimalnej efektywnej skali pozwalającej na skuteczną i zrównoważoną konkurencję. W niektórych przypadkach mogą być konieczne specjalne interfejsy zapewniające efektywny dostęp.
- (17) Aby zapewnić skuteczność dostępu do segmentu końcowego, niezbędne są zobowiązania do przejrzystości i niedyskryminacji. Publikacja przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej odpowiedniej oferty ramowej w krótkim terminie, w sytuacji gdy operator ten otrzymał stosowny wniosek, jest niezbędna w celu umożliwienia podjęcia decyzji inwestycyjnych podmiotom ubiegającym się o dostęp.
- (18) Krajowe organy regulacyjne muszą dopilnować, aby ceny dostępu odzwierciedlały koszty rzeczywiście ponoszone przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej, z należyтым uwzględnieniem poziomu ryzyka inwestycyjnego.

⁽¹⁾ Dz.U. L 344 z 28.12.2007, s. 65.

- (19) Sieci wielowłóknowe można wprowadzać przy koszcie minimalnie wyższym niż sieci jednowłóknowe, jednocześnie umożliwiając każdemu z operatorów alternatywnych kontrolę własnego połączenia na odcinku dochodzącym aż do użytkownika końcowego. Prawdopodobnie będą one sprzyjać długoterminowej zrównoważonej konkurencji zgodnej z celami ram regulacyjnych UE. Jest zatem pożądane, aby krajowe organy regulacyjne wykorzystały swoje uprawnienia w celu ułatwienia wprowadzenia sieci wielowłóknowych w segmencie końcowym, z uwzględnieniem, w szczególności, odnośnego zapotrzebowania i kosztów.
- (20) Operatorom alternatywnym, z których część wdrożyła już własne sieci w celu połączenia ich z uwolnioną miedzianą pętlą abonencką operatora o znaczącej pozycji rynkowej, należy zapewnić odpowiednie produkty dostępu, aby mogli nadal konkurować w kontekście sieci dostępu nowej generacji. W przypadku sieci FTTH mogą one obejmować dostęp do infrastruktury technicznej, do segmentu końcowego, do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich (w tym ze światłowodu ciemnego) lub hurtowy dostęp szerokopasmowy, zależnie od przypadku. Jeśli środki naprawcze wprowadzone na rynku 4 prowadzą do skutecznej konkurencji na odnośnym rynku niższego szczebla, na całym rynku lub w określonych obszarach geograficznych, na odnośnym rynku lub w odnośnych obszarach można wycofać pozostałe środki naprawcze. Takie wycofanie byłoby wskazane, przykładowo, gdyby na skutek udanego wprowadzenia środków zaradczych w zakresie dostępu fizycznego dodatkowe środki zaradcze w zakresie szerokopasmowej transmisji danych stały się zbędne. Ponadto w wyjątkowych okolicznościach, krajowe organy regulacyjne mogą powstrzymać się od wprowadzenia uwolnionego dostępu do światłowodowych pętli abonenckich w obszarach geograficznych, w których obecność kilku alternatywnych infrastruktur, np. sieci FTTH i/lub kablowych, w połączeniu z konkurencyjnymi ofertami dostępu wynikającymi z uwolnienia pętli, prawdopodobnie doprowadzi do skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla.
- (21) Zobowiązania nałożone na podstawie art. 16 dyrektywy 2002/21/WE odpowiadają charakterowi zidentyfikowanego problemu, bez względu na technologię lub infrastrukturę wdrożoną przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. Dlatego też wprowadzenie przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej topologii sieci punkt-wielopunkt bądź punkt-punkt nie powinno jako takie mieć wpływu na dobór środków naprawczych, przy czym należy uwzględnić dostępność nowych technologii służących do uwolnienia pętli, umożliwiających rozwiązywanie potencjalnych problemów technicznych pod tym względem. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość przyjęcia środków wprowadzających w okresie przejściowym obowiązek udostępnienia produktów dostępu, które stanowią najbliższy odpowiednik będący substytutem fizycznego uwolnienia pętli, pod warunkiem że towarzyszą im odpowiednie środki zabezpieczające, mające na celu zapewnienie równowagi dostępu i skutecznej konkurencji⁽¹⁾. W każdym razie w takich przypadkach krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek fizycznego uwolnienia pętli tak szybko, jak tylko jest to możliwe z technicznego i komercyjnego punktu widzenia.
- (22) W przypadku wprowadzenia obowiązku zapewnienia uwolnionego dostępu do światłowodowych pętli abonenckich obowiązująca oferta ramowa dotycząca uwolnienia pętli abonenckich powinna zostać zmieniona poprzez dodanie wszystkich odnośnych warunków dostępu, w tym warunków finansowych odnoszących się do uwolnienia światłowodowych pętli abonenckich, zgodnie z załącznikiem II do dyrektywy 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾. Taka zmiana powinna zostać opublikowana bez zbędnej zwłoki w celu zapewnienia niezbędnego stopnia przejrzystości i bezpieczeństwa planowania dla podmiotów ubiegających się o dostęp.
- (23) Wprowadzenie sieci FTTH będzie zwykle wiązać się z poważnym ryzykiem związanym z wysokimi kosztami wprowadzenia na jedno gospodarstwo domowe i z tym, że obecnie nadal ograniczona jest liczba usług detalicznych wymagających wyższych parametrów (takich jak większa przepustowość), które może zapewnić tylko technologia światłowodowa. Amortyzacja inwestycji w sieci światłowodowe zależy od upowszechnienia w krótkim i średnim horyzoncie czasowym nowych usług świadczonych w sieciach dostępu nowej generacji. Do celów ustalenia cen dostępu koszt kapitału operatora o znaczącej pozycji rynkowej powinien odzwierciedlać wyższe ryzyko inwestycyjne w stosunku do obecnych sieci miedzianych.
- (24) Dywersyfikacja ryzyka wprowadzenia może prowadzić do szybszego i bardziej efektywnego wdrożenia sieci dostępu nowej generacji. Krajowe organy regulacyjne powinny zatem ocenić systemy ustalania cen proponowane przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej w celu dywersyfikacji ryzyka inwestycji.
- (25) Jeśli operatorzy o znaczącej pozycji rynkowej oferują niższe ceny dostępu do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich w zamian za podejmowane z góry zobowiązania do zawarcia umów długoterminowych lub na dużą przepustowość, nie należy traktować ich jako nadmiernie dyskryminujących, jeśli krajowe organy regulacyjne są przekonane, że niższe ceny właściwie odzwierciedlają rzeczywiste ograniczenie ryzyka inwestycyjnego. Jednakże krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby takie ustalenia cenowe nie prowadziły do zawężania marży, uniemożliwiającego efektywne wejście na rynek.
- (26) Zawężania marży można dowieść wykazując, że własne jednostki operatora o znaczącej pozycji rynkowej działające na rynku niższego szczebla nie mogły prowadzić opłacalnej działalności w oparciu o ceny naliczane konkurentom przez jednostki takiego operatora działające na rynku wyższego szczebla (kryterium „równie efektywnego konkurenta”). Ewentualnie zawężania marży można również dowieść wykazując, że marża między ceną naliczaną konkurentom na rynku wyższego szczebla za dostęp a ceną naliczaną jednostkom operatora o znaczącej pozycji rynkowej działającym na rynku niższego szczebla nie jest wystarczająca, aby umożliwić zasadnie efektywnemu usługodawcy na rynku niższego szczebla uzyskanie normalnego zysku (kryterium „zasadnie efektywnego konkurenta”). W szczególnym

⁽¹⁾ Zob. również motyw 60 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE (Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37).

⁽²⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7.

kontekście kontroli cen *ex ante*, mającej na celu utrzymanie skutecznej konkurencji między operatorami, którzy nie czerpią tych samych korzyści skali i zakresu oraz mają różne koszty jednostkowe sieci, kryterium „zasadnie efektywnego konkurenta” będzie zwykle bardziej odpowiednie. Ponadto oceny ewentualnego zawężania marży należy dokonywać w odpowiednich ramach czasowych. Aby zwiększać przewidywalność, krajowe organy regulacyjne powinny z góry należycie określić metodologię stosowaną w celu określenia kryterium przypisania, wykorzystane parametry i mechanizmy środków naprawczych w razie stwierdzenia zawężania marży.

- (27) Sieci wielowłóknowe gwarantują, że podmioty ubiegające się o dostęp mogą uzyskać pełną kontrolę nad łączami światłowodowymi, bez konieczności powielania kosztownych inwestycji bądź ryzykowania dyskryminacji w przypadku wprowadzenia obowiązku uwolnienia pętli abonenckich opartych na łączu o pojedynczym światłowodzie. Prawdopodobnie zatem sieci wielowłóknowe spowodują wcześniejszą i bardziej ożywioną konkurencję na rynku niższego szczebla. Wspólne inwestycje w sieci dostępu nowej generacji mogą ograniczyć zarówno koszty, jak i ryzyko ponoszone przez inwestujące przedsiębiorstwo, co z kolei może prowadzić do wprowadzania sieci FTTH na większą skalę.
- (28) Uzgodnienia w sprawie inwestycji w wielowłóknowe sieci FTTH mogą w pewnych warunkach prowadzić do powstania skutecznej konkurencji w obszarach geograficznych objętych wspólną inwestycją. Główne uwarunkowania to liczba zaangażowanych operatorów, struktura wspólnie kontrolowanej sieci oraz inne ustalenia między wspólnie inwestującymi operatorami, mające na celu zapewnienie skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla. W takiej sytuacji, jeśli warunki konkurencji w odnośnych obszarach różnią się znacznie i obiektywnie od warunków panujących w innych obszarach, może być uzasadnione zdefiniowane osobnego rynku, jeśli po analizie rynku zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE nie zostanie stwierdzony przypadek posiadania znaczącej pozycji rynkowej.
- (29) Krajowe organy regulacyjne powinny ocenić koszty uwolnienia podpętli. Powinny w razie potrzeby zorganizować uprzednie konsultacje z operatorami alternatywnymi potencjalnie zainteresowanymi współużytkowaniem szafek ulicznych i na tej podstawie określić, czy należy dostosować szafki uliczne oraz jak podzielić koszty.
- (30) Wprowadzając środki naprawcze w zakresie uwolnienia podpętli, krajowe organy regulacyjne powinny przyjąć właściwe środki w zakresie dosyłu, aby zapewnić skuteczność takich środków naprawczych. Podmioty ubiegające się o dostęp powinny mieć możliwość wyboru rozwiązania najlepiej odpowiadającego ich wymaganiom, czy to światłowodów ciemnych (i w razie potrzeby przewodów miedzianych), łączy dosyłowych Ethernet, czy dostępu do kanałów. Krajowe organy regulacyjne powinny, w razie potrzeby, podejmować środki odnoszące się do odpowiedniego rozmiaru szafek ulicznych należących do operatora o znaczącej pozycji rynkowej.

- (31) Przejrzystość warunków dostępu do podpętli można najskuteczniej zagwarantować poprzez włączenie ich do istniejącej oferty ramowej dotyczącej uwolnienia pętli abonenckich. Jest ważne, aby ten wymóg przejrzystości stosowano również do wszystkich elementów niezbędnych dla zapewnienia uwolnienia podpętli, włącznie z dosyłem i usługami pomocniczymi umożliwiającymi zachowanie ciągłości istniejących konkurencyjnych ofert. Oferta ramowa powinna obejmować wszystkie warunki cenowe, umożliwiając nowym uczestnikom rynku analizę komercyjnej zasadności uwolnienia podpętli.
- (32) Tak samo jak ceny w zakresie uwolnienia lokalnych pętli abonenckich, ceny wszystkich elementów niezbędnych do zapewnienia uwolnienia podpętli powinny być uzależnione od kosztów i zgodne z obecnymi metodologiami stosowanymi w odniesieniu do cen dostępu do uwolnionych miedzianych pętli abonenckich. Zastąpienie przewodów miedzianych światłowodami aż do pośredniego punktu dystrybucji stanowi ważną inwestycję pociągającą za sobą pewne ryzyko, aczkolwiek uważane – przynajmniej w obszarach gęsto zaludnionych – za niższe niż w przypadku sieci FTTH, związane z odnośnymi względny kosztami wprowadzenia na jedno gospodarstwo domowe oraz niepewnością co do zapotrzebowania na udoskonalone bądź zmodernizowane usługi.
- (33) Krajowe organy regulacyjne powinny stosować zasady niedyskryminacji w celu uniknięcia zapewnienia jakiegokolwiek przewagi czasowej detalicznym jednostkom operatora o znaczącej pozycji rynkowej. Taki operator powinien być zobowiązany do aktualizacji swojej hurtowej oferty w zakresie szerokopasmowej transmisji danych przed wprowadzeniem nowych usług detalicznych wykorzystujących światłowody, w celu zapewnienia konkurencyjnym operatorom korzystającym z dostępu odpowiedniego czasu na reakcję na wprowadzenie takich produktów. Za odpowiedni czas na wprowadzenie niezbędnych zmian uważa się sześć miesięcy, chyba że istnieją inne efektywne środki zabezpieczające, które gwarantują ochronę przed dyskryminacją.
- (34) Oczekuje się, że możliwe będzie techniczne skonfigurowanie produktów hurtowego dostępu szerokopasmowego wykorzystujących łącza światłowodowe w sposób umożliwiający większą elastyczność i poprawę jakości usługi w porównaniu z produktami szerokopasmowej transmisji danych wykorzystującymi łącza miedziane. Dla wspierania konkurencji w zakresie produktów detalicznych ważne jest, aby takie różnice w jakości usługi znalazły odzwierciedlenie w różnych regulowanych produktach bazujących na sieciach dostępu nowej generacji, w tym w usługach dla przedsiębiorstw.
- (35) Przez daną sieć dostępu nowej generacji udostępniać można różne produkty szerokopasmowej transmisji danych, które można wyróżnić na rynku niższego szczebla pod względem, przykładowo, szerokości pasma, niezawodności, jakości usług lub innych parametrów.

- (36) Konieczne będzie dokładne określenie nowych środków zaradczych w zakresie dostępu, na przykład w odniesieniu do protokołów technicznych oraz interfejsów zapewniających wzajemne połączenia między sieciami światłowodowymi lub w odniesieniu do zakresu i właściwości nowych środków naprawczych w zakresie szerokopasmowej transmisji danych. Krajowe organy regulacyjne powinny również współpracować między sobą, z międzynarodowymi instytucjami normalizacyjnymi oraz z zainteresowanymi stronami z branży w celu opracowania wspólnych norm technicznych w tym zakresie.
- (37) W przypadku zastosowania regulacji cen *ex ante*, ceny hurtowego dostępu do usług szerokopasmowej transmisji danych powinny być ustalane z uwzględnieniem kosztów. W przypadku gdy jednostki detaliczne operatora o znaczącej pozycji rynkowej działające na rynku niższego szczebla podlegają wystarczającym ograniczeniom konkurencyjnym, krajowe organy regulacyjne mogłyby stosować inne właściwe metody kontroli cen, w tym metodę „cena detaliczna minus”. Krajowe organy regulacyjne powinny ustalić różne ceny dla różnych produktów szerokopasmowej transmisji danych w zakresie, w jakim takie różnice cenowe mogą być uzasadnione podstawowymi kosztami świadczenia usług, umożliwiając w ten sposób wszystkim operatorom korzystanie z trwałego zróżnicowania cen zarówno na poziomie hurtowym, jak i detalicznym. Przy ustalaniu ceny dostępu konieczne jest należyte uwzględnienie ryzyka ponoszonego przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej.
- (38) Dzięki skutecznym środkom zaradczym w zakresie dostępu fizycznego, w niektórych obszarach wprowadzenie obowiązku zapewnienia hurtowego dostępu szerokopasmowego może przestać być konieczne do celów osiągnięcia skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla. W szczególności w przypadku gdy operator o znaczącej pozycji rynkowej wprowadził sieć FTTH, a operatorzy alternatywni mają skuteczny dostęp do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich (zwłaszcza w odniesieniu do wdrożeń punkt-punkt), krajowy urząd regulacyjny może uznać taki dostęp za wystarczający do zapewnienia skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla, szczególnie w gęsto zaludnionych obszarach. Powstrzymanie się od wprowadzenia obowiązku zapewnienia hurtowego dostępu szerokopasmowego w takich okolicznościach może zapewnić silniejsze bodźce inwestycyjne dla wszystkich operatorów i sprzyjać szybkiemu wprowadzeniu.
- (39) W przypadku gdy udowodniono, że rozdział funkcjonalny lub podobne rozwiązania poskutkowały w pełni równoważnym dostępem do sieci dostępu nowej generacji dla operatorów alternatywnych i działających na rynku niższego szczebla jednostek operatora o znaczącej pozycji rynkowej oraz jeśli istnieją wystarczające ograniczenia konkurencyjne odnoszące się do takich jednostek operatora o znaczącej pozycji rynkowej, krajowe urzędy regulacyjne dysponują większą elastycznością podczas projektowania środków naprawczych dotyczących hurtowego dostępu szerokopasmowego. W szczególności można pozostawić rynkowi ustalenie ceny produktu szerokopasmowej transmisji danych. Jednakże ściśle monitorowanie, a także przeprowadzenie odpowiedniego testu zawężenia marży przedstawionego powyżej miałyby zasadnicze znaczenie dla uniknięcia skutków antykonkurencyjnych.
- (40) Operatorzy korzystający obecnie z dostępu mają uzasadniony interes w tym, aby mieć wystarczającą ilość czasu na przygotowanie się do zmian mających znaczny wpływ na ich inwestycje oraz na zasadność ich działalności komercyjnej. Przy braku porozumienia komercyjnego krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić przygotowanie odpowiedniej ścieżki migracji. Taka ścieżka migracji powinna być przejrzysta i opracowana na niezbędnym poziomie szczegółowości, aby operatorzy korzystający obecnie z dostępu mogli przygotować się na zmiany, w tym powinna określać zasady współdziałania podmiotów ubiegających się o dostęp i operatora o znaczącej pozycji rynkowej, a także dokładne sposoby wycofania z eksploatacji punktów wzajemnego połączenia. Obowiązki ciążące na operatorze o znaczącej pozycji rynkowej należy utrzymać w okresie przejściowym o odpowiedniej długości. Ten okres powinien być dostosowany do standardowego okresu inwestycyjnego dla uwolnienia lokalnych pętli abonenckich lub podpętli lokalnych, wynoszącego zwykle pięć lat. W przypadku gdy operator o znaczącej pozycji rynkowej zapewnia równoważny dostęp na głównej przełącznicy, krajowy organ regulacyjny może zdecydować się na ustanowienie krótszego okresu.
- (41) W przypadku gdy operator o znaczącej pozycji rynkowej przewiduje zastąpienie części swojej istniejącej miedzianej sieci dostępowej światłowodową siecią dostępową oraz planuje wycofanie z eksploatacji obecnie używanych punktów wzajemnego połączenia, krajowe organy regulacyjne powinny uzyskać odnośne informacje od takiego operatora oraz, zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2002/19/WE powinny zadbać o to, by przedsiębiorstwa korzystające z dostępu do sieci takiego operatora otrzymały we właściwym czasie wszystkie niezbędne informacje umożliwiające im odpowiednie dostosowanie własnych sieci i planów rozbudowy sieci. Krajowe organy regulacyjne powinny zdefiniować format i poziom szczegółowości takich informacji, gwarantując jednocześnie, że będą one używane tylko do celów, do których są przeznaczone, oraz że przez cały czas trwania procesu zachowana będzie poufność informacji,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Cel i zakres

1. Celem niniejszego zalecenia jest wspieranie rozwoju jednolitego rynku poprzez zwiększanie pewności prawnej oraz promowanie inwestycji, konkurencji i innowacji na rynku usług szerokopasmowych, w szczególności w kontekście przejścia do sieci dostępu nowej generacji (NGA).
2. W niniejszym zaleceniu określono wspólne podejście w zakresie promowania spójnego wdrażania środków naprawczych w odniesieniu do sieci dostępu nowej generacji, na podstawie procedury analizy rynku zgodnej z dyrektywami 2002/19/WE i 2002/21/WE.
3. Jeśli w kontekście procedur analizy rynku przeprowadzonych zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE krajowe organy regulacyjne rozważają wprowadzenie regulacyjnych środków naprawczych, powinny zaprojektować skuteczne środki zgodnie ze wspomnianymi dyrektywami i ze wspólnym podejściem przedstawionym w niniejszym zaleceniu. Ramy regulacyjne dają krajowym organom

regulacyjnym do dyspozycji szereg środków naprawczych, umożliwiając im opracowywanie stosownych środków mających na celu korektę mechanizmów rynkowych i osiąganie zamierzonych celów w zakresie regulacji w każdym państwie członkowskim. Krajowe organy regulacyjne powinny brać pod uwagę ustalenia między operatorami mające na celu dywersyfikację ryzyka związanego z wprowadzeniem sieci światłowodowych łączących domy lub budynki oraz promowanie konkurencji.

Spójne podejście

4. Krajowe organy regulacyjne powinny korzystać z uprawnień przysługujących im na mocy art. 5 dyrektywy 2002/21/WE w celu zapewnienia, aby operator o znaczącej pozycji rynkowej przekazał wszystkie informacje niezbędne do zaprojektowania odpowiednich regulacyjnych środków naprawczych w zakresie przejścia do sieci dostępu nowej generacji, na przykład informacje o planowanych zmianach w topologii sieci lub o dostępności kanałów.
5. Przegląd rynków 4 i 5 określonych w zaleceniu 2007/879/WE powinien uwzględniać sieci dostępu nowej generacji, a także powinien być przeprowadzony w skoordynowany i terminowy sposób przez każdy krajowy organ regulacyjny. Krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby środki naprawcze wprowadzone na rynkach 4 i 5 były ze sobą spójne.
6. Jeśli z odnośnych analiz rynku wynika, że warunki rynkowe pozostają zasadniczo niezmiennie, krajowe organy regulacyjne powinny stosować spójne podejście w zakresie regulacji w odpowiednich okresach przeglądów. W miarę możliwości krajowe organy regulacyjne powinny wyjaśniać w swoich decyzjach, jak zamierzają dostosować środki naprawcze na rynkach 4 i 5 podczas przyszłych przeglądów rynku w reakcji na prawdopodobne zmiany okoliczności rynkowych.
7. Stosując środki symetryczne zgodnie z art. 12 dyrektywy 2002/21/WE wiążące się z udzieleniem dostępu do infrastruktury technicznej przedsiębiorstwa oraz segmentu końcowego, krajowe organy regulacyjne powinny podejmować środki wykonawcze zgodnie z art. 5 dyrektywy 2002/19/WE.
8. W przypadku wprowadzenia światłowodowej sieci dostępowej na terenach niezagospodarowanych, krajowe organy regulacyjne nie powinny wymagać od operatora o znaczącej pozycji rynkowej dodatkowego wprowadzenia sieci miedzianej w celu wywiązania się z ciężących na nim obowiązków, w tym w zakresie usługi powszechnej, lecz umożliwić zastąpienie wszelkich istniejących regulowanych produktów lub usług funkcjonalnie równoważnymi produktami lub usługami udostępnianymi poprzez sieć światłowodową.

Zróżnicowanie geograficzne

9. Krajowe organy regulacyjne powinny przeanalizować różnice w warunkach konkurencji w różnych obszarach geograficznych w celu ustalenia, czy jest uzasadnione definiowanie lokalnych rynków geograficznych lub wprowadzenie zróżnicowanych środków naprawczych. Jeśli różnice w warunkach konkurencji są trwałe i znaczne, krajowe organy regulacyjne powinny zdefiniować lokalne rynki geograficzne zgodnie z zaleceniem 2007/879/WE.

W pozostałych przypadkach organy takie powinny monitorować, czy wprowadzenie sieci dostępu nowej generacji i dalsza ewolucja warunków konkurencji w obrębie geograficznie zdefiniowanego rynku uzasadniają nałożenie zróżnicowanych środków naprawczych.

10. Jeśli w przeszłości zidentyfikowano w obrębie rynku 5 lokalne rynki geograficzne lub środki naprawcze zależne od produktów dostępu na rynku 4, które mogą stać się zbędne ze względu na wprowadzenie sieci dostępu nowej generacji, takie podziały lub środki naprawcze należy poddać przeglądowi.

Definicje

11. Do celów niniejszego zalecenia stosuje się następujące definicje:

„Sieci dostępu nowej generacji” (ang. *next generation access*, NGA) oznaczają przewodowe sieci dostępowe składające się w całości lub w części z elementów światłowodowych i mogące zapewnić świadczenie usług dostępu szerokopasmowego o wyższych parametrach (takich jak wyższa przepustowość) w porównaniu z usługami świadczonymi za pomocą istniejących sieci miedzianych. W większości przypadków sieci dostępu nowej generacji są wynikiem modernizacji już istniejącej sieci dostępowej z przewodów miedzianych lub koncentrycznych.

„Infrastruktura techniczna” oznacza fizyczne urządzenia lokalnych pętli abonenckich wykorzystywane przez operatora łączności elektronicznej do układania przewodów lokalnych pętli abonenckich, takich jak przewody miedziane, światłowodowe lub koncentryczne. Ten termin zwykle, ale nie zawsze, odnosi się do podziemnych lub napowietrznych zasobów, takich jak kanały wtórne, kanały, studzienki i maszty.

„Kanał” oznacza podziemną rurę lub kanał kablowy, przez który biegną (światłowodowe, miedziane lub koncentryczne) przewody sieci dystrybucyjnej bądź dostępowej.

„Studzienki” oznaczają otwory, zwykle z pokrywą, przez które osoba może dostać się do podziemnego pomieszczenia technicznego, gdzie mieści się punkt dostępu, aby dokonać tam połączeń na przełącznicy lub wykonać czynności konserwacyjne na podziemnych przewodach łączności elektronicznej.

„Obszarowy punkt dystrybucyjny/połączeniowy” oznacza punkt wzajemnego połączenia między sieciami dystrybucyjną i dostępową operatora sieci dostępu nowej generacji. Odpowiada on głównej przełącznicy w przypadku miedzianej sieci dostępowej. Wszystkie łącza abonenckie sieci dostępu nowej generacji w danym obszarze (zwykle mieście lub części miasta) są scentralizowane w obszarowym punkcie dystrybucyjnym/połączeniowym lub w przełącznicy światłowodowej. Za pośrednictwem przełącznicy światłowodowej pętle abonenckie sieci dostępu nowej generacji są połączone z urządzeniami sieci dystrybucyjnej operatora sieci dostępu nowej generacji lub innych operatorów, ewentualnie z wykorzystaniem pośrednich łączy dosyłowych, w przypadku których urządzenia nie są zlokalizowane wraz z pozostałymi urządzeniami w obszarowym punkcie dystrybucyjnym/połączeniowym.

„Punkt dystrybucji” oznacza węzeł pośredniczący w sieci dostępu nowej generacji, w którym jeden lub więcej przewodów światłowodowych wychodzących z obszarowego punktu dystrybucyjnego/połączeniowego (segment magistralny) podlega podziałowi i dystrybucji w celu połączenia z lokalami użytkowników końcowych (segment końcowy lub rozdzielczy). Punkt dystrybucji zasadniczo obsługuje kilka budynków lub domów. Może znajdować się w piwnicy budynku (w przypadku wielopiętrowych budynków mieszkalnych) lub na ulicy. Znajduje się w nim przełącznica umożliwiająca łączenie obustronne przewodów przyłączeniowych oraz ewentualnie urządzenia niewymagające zasilania, takie jak splityry światłowodowe.

„Segment końcowy” oznacza segment sieci dostępu nowej generacji łączący lokale użytkowników końcowych z pierwszym punktem dystrybucji. Obejmuje zatem przewody pionowe wewnątrz budynku i ewentualnie przewody poziome prowadzące do splitera światłowodowego znajdującego się w piwnicy budynku bądź w niedalekiej studziennie.

„FTTH” (ang. *fibre to the home*, światłowody doprowadzane do domu) to sieć dostępowa składająca się z przewodów światłowodowych zarówno w segmencie magistralnym, jak i rozdzielczym, tj. łącząca lokal klienta (dom lub mieszkanie w wielopiętrowych budynkach mieszkalnych) z obszarowym punktem dystrybucyjnym/połączeniowym za pomocą przewodu światłowodowego. Do celów niniejszego dokumentu termin FTTH odnosi się zarówno do przewodów światłowodowych doprowadzanych do domu, jak i do przewodów światłowodowych doprowadzanych do budynku (ang. *fibre to the building*, FTTB).

„Wielowłóknowa sieć FTTH” to forma wdrożenia sieci światłowodowej, w ramach której inwestor wdraża łącza o większej liczbie światłowodów niż jest to konieczne do jego własnych celów zarówno w segmencie magistralnym, jak i w segmencie rozdzielczym sieci dostępowej, aby sprzedawać dostęp do dodatkowych światłowodów innym operatorom, zwłaszcza w postaci nienaruszalnych praw korzystania.

„Wspólna inwestycja w sieć FTTH” oznacza porozumienie między niezależnymi dostawcami usług łączności elektronicznej, mające na celu wspólne wprowadzenie sieci FTTH, zwłaszcza w rzadziej zaludnionych obszarach. Wspólna inwestycja obejmuje różne rozwiązania prawne, ale zwykle współinwestorzy budują infrastrukturę sieciową i współdzielą dostęp fizyczny do niej.

Hurtowy (fizyczny) dostęp do infrastruktury sieciowej (rynek 4)

12. W razie stwierdzenia przypadku posiadania znaczącej pozycji rynkowej na rynku 4, krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić odpowiedni pakiet środków naprawczych, uwzględniając zwłaszcza zasady przedstawione poniżej.

Dostęp do infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej

13. Jeśli dostępne są wolne kanały, krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek udzielenia dostępu do infrastruktury technicznej. Dostęp należy zapewnić zgodnie z zasadą równoważności, przedstawioną w załączniku II.
14. Krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby dostęp do istniejącej infrastruktury technicznej był udzie-

lany po cenach zależnych od kosztów, zgodnie z załącznikiem I.

15. W przypadku gdy złożono wniosek o przygotowanie oferty ramowej dotyczącej hurtowego dostępu do infrastruktury technicznej, krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek jak najszybszego przygotowania takiej oferty. Oferta ramowa powinna zostać udostępniona nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku.
16. Krajowe organy regulacyjne powinny, odpowiednio do zapotrzebowania rynku, zachęcać lub, jeśli jest to zgodne z prawem krajowym, zobowiązać operatora o znaczącej pozycji rynkowej budującego infrastrukturę techniczną do instalacji urządzeń o przepustowości wystarczającej, aby mogli z nich korzystać inni operatorzy.
17. Krajowe organy regulacyjne powinny współpracować z innymi organami w celu utworzenia bazy danych zawierającej informacje o lokalizacji geograficznej, dostępnej przepustowości oraz o właściwościach fizycznych całej infrastruktury technicznej, które można wykorzystać do wprowadzenia sieci światłowodowych na danym rynku lub w danym segmencie rynku. Dostęp do takiej bazy danych powinni mieć wszyscy operatorzy.

Dostęp do segmentu końcowego w przypadku sieci FTTH

18. Jeśli operator o znaczącej pozycji rynkowej wprowadza sieć FTTH, krajowe organy regulacyjne powinny, oprócz wprowadzenia obowiązku udzielenia dostępu do infrastruktury technicznej, wprowadzić obowiązek udzielenia dostępu do segmentu końcowego sieci dostępowej takiego operatora, włącznie z przewodami wewnątrz budynków. Do tego celu krajowe organy regulacyjne powinny zobowiązać operatora o znaczącej pozycji rynkowej do udzielenia szczegółowych informacji o architekturze jego sieci dostępowej i, po konsultacjach z potencjalnymi podmiotami ubiegającymi się o dostęp w sprawie opłacalnych punktów dostępu, ustalić, gdzie powinien znajdować się punkt dystrybucji segmentu końcowego sieci dostępowej do celów wprowadzenia obowiązku udzielenia dostępu zgodnie z art. 12 ust. 1 dyrektywy 2002/19/WE. Dokonując takich ustaleń, krajowe organy regulacyjne powinny brać pod uwagę fakt, że każdy punkt dystrybucji będzie musiał obsługiwać wystarczającą liczbę łączy użytkowników końcowych, aby był ekonomicznie opłacalny dla podmiotu ubiegającego się o dostęp.
19. Operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien zostać zobowiązany do udzielenia dostępu do punktów dystrybucji zgodnie z zasadą równoważności, przedstawioną w załączniku II. W przypadku gdy złożono wniosek o przygotowanie oferty ramowej dotyczącej dostępu do segmentu końcowego, krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek jak najszybszego przygotowania takiej oferty. Oferta ramowa powinna zostać udostępniona nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku.
20. Krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby dostęp do segmentu końcowego był udzielany po cenach zależnych od kosztów, zgodnie z załącznikiem I.
21. Krajowe organy regulacyjne powinny, odpowiednio do zapotrzebowania rynku, zachęcać lub, jeśli jest to zgodne z prawem krajowym, zobowiązać operatora o znaczącej pozycji rynkowej do wprowadzenia łączy o wielu światłowodach w segmencie końcowym.

Uwolniony dostęp do światłowodowych pętli abonenckich w przypadku sieci FTTH

22. Zgodnie z regułami ustanowionymi w dyrektywie 2002/19/WE,⁽¹⁾ jeśli operator o znaczącej pozycji rynkowej wprowadza sieć FTTH, krajowe organy regulacyjne powinny zasadniczo wprowadzić obowiązek uwolnienia dostępu do światłowodowych pętli abonenckich. Wszelkie wyjątki mogą być uzasadnione tylko w obszarach geograficznych, w których obecność kilku alternatywnych infrastruktur, np. sieci FTTH i/lub kablowych, w połączeniu z konkurencyjnymi ofertami dostępu doprowadzi do skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla. Wprowadzeniu obowiązku uwolnienia dostępu do światłowodowych pętli abonenckich powinny towarzyszyć właściwe środki zapewniające kolokację i dosył. Dostępu należy udzielać w najbardziej dogodnym punkcie sieci, którym zwykle jest obszarowy punkt dystrybucyjny/połączeniowy.
23. Krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek uwolnienia dostępu do światłowodowych pętli abonenckich bez względu na architekturę sieci i technologię zastosowaną przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej.
24. Obowiązująca oferta ramowa dotycząca uwolnienia pętli abonenckich powinna zostać w najwcześniejszym możliwym terminie uzupełniona o uwolniony dostęp do światłowodowych pętli abonenckich. Załącznik II do dyrektywy 2002/19/WE zawiera minimalną listę warunków, które muszą zostać uwzględnione w ofercie ramowej dotyczącej uwolnienia pętli abonenckich oraz które powinny mieć zastosowanie, odpowiednio, do uwolnionego dostępu do światłowodowych pętli abonenckich. Oferta ramowa powinna zostać udostępniona w najwcześniejszym możliwym terminie, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy po wprowadzeniu przez krajowy organ regulacyjny obowiązku udzielenia dostępu.
25. Cena dostępu do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich powinna być uzależniona od kosztów. Krajowe organy regulacyjne powinny również należycie uwzględnić dodatkowe i wymierne ryzyko inwestycyjne ponoszone przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej przy ustalaniu ceny dostępu do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich. Zasadniczo ryzyko to powinna odzwierciedlać premia zawarta w koszcie kapitału dla odnośnej inwestycji, zgodnie z załącznikiem I.
26. Krajowe organy regulacyjne powinny również ocenić systemy ustalania cen proponowane przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej w celu dywersyfikacji ryzyka inwestycji. Powinny zatwierdzać takie systemy tylko wówczas, gdy są przekonane, że operator o znaczącej pozycji rynkowej udzielił wszystkich istotnych informacji odnoszących się do inwestycji i tylko wówczas, gdy takie systemy nie mają dyskryminującego bądź wyłączającego skutku. Kryteria oceny takich systemów ustalania cen przedstawiono w załączniku I.
27. W takich przypadkach krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby pozostała wystarczająca marża między cenami hurtowymi i detalicznymi, umożliwiającą efektywnemu konkurentowi wejście na rynek. Krajowe organy regulacyjne powinny zatem weryfikować postępowanie operatora o znaczącej pozycji rynkowej w zakresie ustalania cen, stosując w tym celu odpowiednio określony test zawężenia marży w odpowiednich ramach czasowych.

Powinny z góry określić metodologię stosowaną w celu określenia kryterium przypisania, parametry testu zawężenia marży i mechanizmy środków naprawczych w razie stwierdzenia zawężenia marży.

28. Jeśli warunki konkurencji w obszarze objętym wspólnym wprowadzeniem wielowłóknowej sieci FTTH przez kilku współinwestorów różnią się znacznie, tj. w stopniu uzasadniającym zdefiniowanie osobnego rynku geograficznego, krajowe organy regulacyjne powinny rozważyć, w ramach analizy rynku, czy biorąc pod uwagę poziom konkurencji w zakresie infrastruktury, będący wynikiem wspólnej inwestycji, stwierdzenie przypadku posiadania znaczącej pozycji rynkowej w przypadku takiego rynku jest zasadne. W tym kontekście krajowe organy regulacyjne powinny w szczególności rozważyć, czy każdy ze współinwestorów korzysta ze ściśle równoważnego i zależnego od kosztów dostępu do wspólnej infrastruktury oraz czy współinwestorzy skutecznie konkurują na rynku niższego szczebla. Powinny także sprawdzić, czy współinwestorzy zapewniają wystarczającą przepustowość kanałów, umożliwiającą stronom trzecim korzystanie z takich kanałów i uzależniony od kosztów dostęp do nich.

Obowiązki w zakresie dostępu do sieci FTTN

29. Krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek uwolnienia dostępu do miedzianych podpętli. Środek naprawczy w zakresie uwolnienia miedzianych podpętli należy uzupełnić środkami w zakresie dosyłu, w tym, w razie potrzeby, dosyłu z wykorzystaniem łączy światłowodowych i Ethernet, oraz środkami pomocniczymi zapewniającymi skuteczność i wykonalność takiego środka, w tym niedyskryminującym dostępem do urządzeń kolokacji lub, w razie ich braku, dostępem do równoważnej kolokacji. Oferta ramowa powinna zostać udostępniona w najwcześniejszym możliwym terminie, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy po wprowadzeniu przez krajowy organ regulacyjny obowiązku udzielenia dostępu.
30. Kiedy krajowe organy regulacyjne wprowadzą obowiązek uwolnienia miedzianych podpętli, operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien być zobowiązany do uzupełnienia istniejącej oferty ramowej dotyczącej uwolnienia pętli abonenckich o wszystkie niezbędne elementy. Cena dostępu do wszystkich elementów powinna być uzależniona od kosztów, zgodnie z załącznikiem I.

Hurtowe usługi dostępu szerokopasmowego (rynek 5)

31. W razie stwierdzenia przypadku posiadania znaczącej pozycji rynkowej na rynku 5, należy utrzymać lub zmienić środki naprawcze w zakresie hurtowego dostępu szerokopasmowego w odniesieniu do istniejących usług i ich zamienników strukturalnych. Krajowe organy regulacyjne powinny uznać hurtowy dostęp szerokopasmowy za pomocą łączy VDSL jako zamiennik strukturalny dla istniejącego hurtowego dostępu szerokopasmowego za pośrednictwem wyłącznie miedzianych pętli abonenckich.
32. Krajowe organy regulacyjne powinny zobowiązać operatora o znaczącej pozycji rynkowej do udostępnienia nowych produktów hurtowego dostępu szerokopasmowego w zasadzie co najmniej sześć miesięcy zanim taki operator lub jego podmiot zależny zajmujący się sprzedażą detaliczną wprowadzi do obrotu własne odpowiednie usługi detaliczne dostępu nowej generacji, o ile nie ma innych skutecznych zabezpieczeń gwarantujących niedyskryminację.

⁽¹⁾ Zob. w szczególności motywy 19.

33. Krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić obowiązek udostępnienia różnych produktów hurtowych optymalnie odzwierciedlających, pod względem szerokości pasma i jakości, możliwości techniczne właściwe infrastrukturze dostępu nowej generacji, w sposób umożliwiający operatorom alternatywnym skuteczną konkurencję, w tym w zakresie usług dla przedsiębiorstw.
34. Krajowe organy regulacyjne powinny współpracować ze sobą w celu zdefiniowania odpowiednich specyfikacji technicznych dla produktów hurtowych dostępu szerokopasmowego udostępnianych za pośrednictwem sieci dostępu nowej generacji oraz udzielać informacji międzynarodowym instytucjom normalizacyjnym w celu ułatwiania rozwoju odpowiednich norm branżowych.
35. Krajowe organy regulacyjne powinny w zasadzie stosować zasadę orientacji kosztowej w odniesieniu do produktów hurtowych dostępu szerokopasmowego, których udostępnienie nakazały, zgodnie z załącznikiem I, biorąc pod uwagę różnice w szerokości pasma i jakości różnych ofert hurtowych.
36. Krajowe organy regulacyjne powinny przeanalizować, czy obowiązek stosowania zasady orientacji kosztowej w przypadku produktów hurtowych dostępu szerokopasmowego, których udostępnienie nakazały, jest konieczny w celu osiągnięcia skutecznej konkurencji w przypadku gdy okazało się, że rozdział funkcjonalny lub inne formy rozdziału efektywnie gwarantują równowagę dostępu. W razie braku orientacji kosztowej krajowe organy regulacyjne powinny monitorować postępowanie operatora o znaczącej pozycji rynkowej w zakresie ustalania cen, stosując odpowiednio określony test zawężenia marży.
37. Jeśli krajowe organy regulacyjne uznają, że w danym obszarze geograficznym zapewniono skuteczny dostęp do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich sieci operatora o znaczącej pozycji rynkowej oraz że taki dostęp prawdopodobnie doprowadzi do skutecznej konkurencji na rynku niższego szczebla, powinny rozważyć zniesienie obowiązku hurtowego dostępu do usług szerokopasmowej transmisji danych w odnośnym obszarze.
38. Sprawdzając, czy w przypadku wspólnej inwestycji ma miejsce przypadek posiadania znaczącej pozycji rynkowej, krajowe organy regulacyjne powinny kierować się zasadami określonymi w pkt 28.
39. Należy utrzymać obowiązki ciążące na operatorach o znaczącej pozycji rynkowej w odniesieniu do rynków 4 i 5 i ich powinno się znosić w związku ze zmianami w obecnej architekturze i technologii sieciowej, o ile operator o znaczącej pozycji rynkowej i operatorzy korzystający obecnie z dostępu do jego sieci nie osiągną porozumienia w sprawie właściwej ścieżki migracji. W razie braku takiego porozumienia krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby, uwzględniając w stosownych przypadkach warunki krajowe, operatorzy alternatywni zostali poinformowani nie mniej niż pięć lat przed ewentualnym wycofaniem z eksploatacji punktów wzajemnego połączenia, takich jak centrala obsługująca lokalną pętlę abonencką. Ten okres może być krótszy niż pięć lat, jeśli w punkcie wzajemnego połączenia zostanie zapewniony w pełni równoważny dostęp.
40. Krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić w życie przejrzyste ramy migracji z sieci miedzianych do światłowodowych. Powinny dopilnować, aby systemy i procedury stosowane przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej, w tym systemy wsparcia operacyjnego, były zaprojektowane w sposób ułatwiający operatorom alternatywnym przejście na produkty wykorzystujące sieci dostępu nowej generacji.
41. Krajowe organy regulacyjne powinny wykorzystać uprawnienia przysługujące im na podstawie art. 5 dyrektywy 2002/21/WE, aby uzyskać od operatora o znaczącej pozycji rynkowej informacje o wszelkich planach modyfikacji sieci mogących mieć wpływ na warunki konkurencji na danym rynku lub w danej części rynku. W przypadku gdy operator o znaczącej pozycji rynkowej przewiduje zastąpienie części swojej istniejącej miedzianej sieci dostępowej światłowodową siecią dostępową oraz planuje wycofanie z eksploatacji obecnie używanych punktów wzajemnego połączenia, krajowe organy regulacyjne powinny zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2002/19/WE dopilnować, aby przedsiębiorstwa korzystające z dostępu do sieci takiego operatora otrzymały we właściwym czasie wszystkie niezbędne informacje umożliwiające im odpowiednie dostosowanie własnych sieci i planów rozbudowy sieci. Powinny zdefiniować format i poziom szczególności takich informacji oraz zapewnić zachowanie ścisłej poufności ujawnionych informacji.
42. Niniejsze zalecenie skierowane jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 września 2010 r.

Migracja

39. Należy utrzymać obowiązki ciążące na operatorach o znaczącej pozycji rynkowej w odniesieniu do rynków 4 i 5 i ich powinno się znosić w związku ze zmianami

W imieniu Komisji
Neelie KROES
Wiceprzewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Zasady ustalania cen i ryzyko**1. WSPÓLNE ZASADY USTALANIA CEN ZA DOSTĘP DO SIECI DOSTĘPU NOWEJ GENERACJI**

Zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2002/21/WE krajowe organy regulacyjne mają wspierać konkurencję w dziedzinie udostępniania sieci i usług łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących i usług, m.in. wspierając efektywne inwestowanie w dziedzinie infrastruktury. Określając podstawę kosztów na potrzeby obowiązków w zakresie ustalania cen w zależności od ponoszonych kosztów, zgodnie z art. 13 ust. 1 dyrektywy 2002/19/WE, krajowe organy regulacyjne powinny rozważyć, czy powielanie odnośnej infrastruktury dostępowej sieci dostępu nowej generacji jest wykonalne i efektywne z ekonomicznego punktu widzenia. Jeśli tak nie jest, celem nadrzędnym jest zapewnienie prawdziwej równości szans jednostek operatora o znaczącej pozycji rynkowej działających na rynku niższego szczebla i alternatywnych operatorów sieci. Spójne podejście w zakresie regulacji może zatem oznaczać, że krajowe organy regulacyjne będą używać różnych podstaw kosztów do obliczania zależnych od kosztów cen zasobów poddających się i niepoddających się odtworzeniu lub przynajmniej dostosowywać parametry na potrzeby metodologii obliczania kosztów w przypadku tych drugich zasobów.

W przypadkach gdy opłacalność inwestycji w sieci dostępu nowej generacji zależy od niepewnych czynników, takich jak założenia dotyczące znacznie wyższych wartości średniego przychodu na użytkownika lub zwiększonych udziałów w rynku, krajowe organy regulacyjne powinny ocenić, czy koszt kapitału odzwierciedla większe ryzyko inwestycyjne w porównaniu z inwestycją w obecne sieci miedziane. Można także skorzystać z dodatkowych mechanizmów podziału ryzyka inwestycyjnego między inwestorów i podmioty ubiegające się o dostęp oraz wspierania penetracji rynku, takich jak ustalanie długoterminowych cen dostępu czy rabaty ilościowe. Krajowe organy regulacyjne powinny poddawać takie mechanizmy ustalania cen przeglądowi zgodnie z kryteriami określonymi w sekcjach 7 i 8 poniżej.

W celu wyegzekwowania obowiązków związanych z ustalaniem cen w zależności od ponoszonych kosztów krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić rozdzielność księgową zgodnie z art. 11 dyrektywy 2002/19/WE. Oddzielne rachunki dla sieci dostępu nowej generacji i/lub elementów usług, w przypadku których wprowadzono obowiązek udzielenia dostępu, powinny zostać ustanowione w sposób umożliwiający krajowemu organowi regulacyjnemu (i) identyfikację kosztów wszystkich odnośnych zasobów do celów określenia cen dostępu (włącznie z amortyzacją i zmianami wyceny); oraz (ii) skuteczne monitorowanie, czy operator o znaczącej pozycji rynkowej udziela dostępu innym uczestnikom rynku i własnym jednostkom działającym na rynku niższego szczebla na tych samych warunkach i po tych samych cenach. Takie monitorowanie powinno obejmować przeprowadzanie testów zawężenia marży. W celu uniknięcia podwójnego naliczania koszty należy rozdzielać na podstawie obiektywnych kryteriów między różne produkty hurtowe i detaliczne wykorzystujące takie przepustowości.

Krajowe organy regulacyjne powinny oszacować koszty przyrostowe wymagane do zapewnienia dostępu do odnośnych urządzeń. Takie koszty obejmują zamawianie i rezerwowanie dostępu do infrastruktury technicznej lub światłowodów, koszty eksploatacji i konserwacji systemów informatycznych oraz koszty operacyjne związane z zarządzaniem produktem hurtowym. Te koszty powinny zostać rozdzielone proporcjonalnie między wszystkie przedsiębiorstwa korzystające z dostępu, w tym jednostki operatora o znaczącej pozycji rynkowej działające na rynku niższego szczebla.

2. USTALANIE CEN DOSTĘPU DO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Należy wprowadzić obowiązek udzielenia dostępu, po cenach uzależnionych od kosztów, do istniejącej infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej na rynku 4. Krajowe organy regulacyjne powinny regulować ceny dostępu do takiej infrastruktury w sposób zgodny z metodologią zastosowaną do ustalenia cen dostępu do uwolnionych lokalnych miedzianych pętli abonenckich. Powinny dopilnować, aby ceny dostępu odzwierciedlały koszty rzeczywiście ponoszone przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. W szczególności powinny uwzględnić rzeczywiste okresy eksploatacji odnośnej infrastruktury i możliwe korzyści, jakie wdrożenie przyniesie operatorowi o znaczącej pozycji rynkowej. Ceny dostępu powinny odzwierciedlać faktyczną wartość odnośnej infrastruktury, włącznie z jej amortyzacją.

Ustalając ceny dostępu do infrastruktury technicznej, krajowe organy regulacyjne nie powinny uważać profilu ryzyka za inny niż w przypadku infrastruktury miedzianej, z wyjątkiem sytuacji, w których operator o znaczącej pozycji rynkowej musi ponieść szczególne koszty techniczne w związku z wprowadzeniem sieci dostępu nowej generacji, wykraczające poza zwykłe koszty konserwacji.

3. USTALANIE CEN DOSTĘPU DO SEGMENTU KOŃCOWEGO W PRZYPADKU SIECI FTTH

Krajowe organy regulacyjne powinny ustalać ceny dostępu do punktu dystrybucji w sposób zgodny z metodologią zastosowaną do ustalenia cen dostępu do uwolnionych lokalnych miedzianych pętli abonenckich. Powinny dopilnować, aby ceny dostępu odzwierciedlały koszty rzeczywiście ponoszone przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej i obejmowały, jeśli jest to właściwe, wyższą premię za ryzyko odpowiadającą ewentualnemu dodatkowemu i wymiernemu ryzyku ponoszonemu przez takiego operatora.

4. USTALANIE CEN DOSTĘPU DO ŚWIATŁOWODÓW W OBSZAROWYM PUNKCIE DYSTRYBUCYJNYM/POŁĄCZENIOWYM W PRZYPADKU SIECI FTTH (UWOLNIONE ŚWIATŁOWODOWE PĘTLE ABONENCKIE)

Ustalając ceny dostępu do uwolnionych światłowodowych pętli abonenckich, krajowe organy regulacyjne powinny uwzględnić wyższą premię za ryzyko odpowiadającą ewentualnemu dodatkowemu i wymiernemu ryzyku inwestycyjnemu ponoszonemu przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. Wysokość premii za ryzyko należy oszacować stosując metodologię przedstawioną w sekcji 6 poniżej. Zgodnie z sekcjami 7 i 8 poniżej można zapewnić dodatkową elastyczność cenową.

Zgodnie z zasadą niedyskryminacji, cena naliczana jednostkom operatora o znaczącej pozycji rynkowej działającym na rynku niższego szczebla powinna być taka sama jak cena naliczana stronom trzecim.

5. USTALANIE CEN DOSTĘPU DO MIEDZIANYCH PODPĘTLI W PRZYPADKU SIECI FTTN

Krajowe organy regulacyjne powinny wprowadzić zależny od kosztów dostęp do wszystkich elementów niezbędnych dla uwolnienia podpetli, w tym do środków w zakresie dosyłu i pomocniczych środków naprawczych, takich jak niedyskryminujący dostęp do urządzeń kolokacji lub, w razie ich braku, dostęp do równoważnej kolokacji.

Regulowane ceny dostępu nie powinny być wyższe niż koszty ponoszone przez efektywnego operatora. W związku z tym krajowe organy regulacyjne mogą rozważyć ocenę tych kosztów z wykorzystaniem modelowania oddolnego lub wartości odniesienia, jeśli są dostępne.

Ustalając cenę dostępu do miedzianych podpetli, krajowe organy regulacyjne nie powinny uważać profilu ryzyka za inny niż w przypadku infrastruktury miedzianej.

6. KRYTERIA USTALANIA PREMII ZA RYZYKO

Ryzyko inwestycyjne należy zrównoważyć za pomocą premii za ryzyko uwzględnionej w koszcie kapitału. Zwrot z kapitału dopuszczony *ex ante* w przypadku inwestycji w sieci dostępu nowej generacji powinien zapewniać równowagę między, z jednej strony, zapewnieniem odpowiednich bodźców inwestycyjnych dla przedsiębiorstw (co oznacza wystarczająco wysoką stopę zwrotu) a promowaniem efektywności alokacyjnej, zrównoważonej konkurencji i maksymalnych korzyści dla konsumentów z drugiej strony (co oznacza stopę zwrotu, która nie jest nadmiernie wysoka). W tym celu w okresie zwrotu inwestycji krajowe organy regulacyjne powinny, jeśli jest to uzasadnione, uwzględnić dodatek odzwierciedlający ryzyko inwestycyjne podczas kalkulacji średniego ważonego kosztu kapitału, jaką przeprowadza się obecnie przy ustalaniu ceny dostępu do uwolnionych miedzianych pętli abonenckich. Kalibracja strumieni dochodów na potrzeby obliczenia średniego ważonego kosztu kapitału powinna uwzględniać wszystkie wymiary zainwestowanego kapitału, w tym odpowiednie koszty pracy, koszty montażu, przewidywane przyrosty wydajności i końcową wartość zasobów, zgodnie z motywem 20 dyrektywy 2002/19/WE.

Krajowe organy regulacyjne powinny oszacować ryzyko inwestycyjne m.in. biorąc pod uwagę następujące czynniki niepewności: (i) niepewność w odniesieniu do zapotrzebowania detalicznego i hurtowego; (ii) niepewność w odniesieniu do kosztów wprowadzenia, prac z zakresu infrastruktury technicznej i wykonawstwa kierowniczego; (iii) niepewność w odniesieniu do postępu technologicznego; (iv) niepewność w odniesieniu do dynamiki rynku i zmieniającej się sytuacji konkurencyjnej, na przykład pod względem konkurencji w zakresie infrastruktury i/lub sieci przewodowych; oraz (v) niepewność makroekonomiczna. Z czasem te czynniki mogą ulec zmianie, w szczególności ze względu na progresywny wzrost zaspokajanego zapotrzebowania hurtowego i detalicznego. Dlatego też krajowe organy regulacyjne powinny w regularnych odstępach czasowych dokonywać przeglądów sytuacji i dostosowywać w czasie wysokość premii za ryzyko, biorąc pod uwagę zmienność powyższych czynników.

Kryteria takie jak występowanie korzyści skali (zwłaszcza jeśli dokonuje się inwestycji tylko w obszarach miejskich), duże udziały w rynku detalicznym, kontrola nad podstawową infrastrukturą, oszczędności pod względem wydatków operacyjnych, wpływy ze sprzedaży nieruchomości, a także uprzywilejowany dostęp do rynków kapitałowych, w tym kapitału dłużnego, prawdopodobnie zminimalizują ryzyko inwestycji w sieci dostępu nowej generacji ponoszone przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. Także te aspekty powinny być poddawane okresowej ocenie przez krajowe organy regulacyjne w związku z przeglądem premii za ryzyko.

Powyższe względy odnoszą się w szczególności do inwestycji w sieci FTTH. Z kolei inwestycje w sieci FTTN, stanowiące częściową modernizację istniejących sieci dostępowych (takich jak na przykład VDSL), mają zwykle znacznie niższy profil ryzyka niż inwestycje w sieci FTTH, przynajmniej w gęsto zaludnionych obszarach. W szczególności towarzyszy im mniejsza niepewność w odniesieniu do zapotrzebowania na szerokość pasma zapewnianą przez sieci FTTN/VDSL, a poza tym niższe są ogólne wymagania kapitałowe. Dlatego też o ile regulowane ceny hurtowego dostępu szerokopasmowego dla sieci FTTN/VDSL powinny uwzględniać ewentualne ryzyko inwestycyjne, to nie należy zakładać, że jest to ryzyko podobnego rzędu, co ryzyko związane z sieciami FTTH w odniesieniu do hurtowych produktów dostępu. Ustalając premie za ryzyko dla hurtowego dostępu szerokopasmowego za pośrednictwem sieci FTTN/VDSL, krajowe organy regulacyjne powinny należycie uwzględnić te czynniki oraz zasadniczo nie powinny zatwierdzać systemów ustalania cen omówionych w sekcjach 7 i 8 poniżej. W celu określenia metod ustalania wysokości premii za ryzyko powinny przeprowadzić konsultacje społeczne.

7. KRYTERIA OCENY USTALANIA DŁUGOTERMINOWYCH CEN DOSTĘPU W PRZYPADKU SIECI FTTH

Ceny dostępu skorygowane z uwzględnieniem ryzyka w odniesieniu do dostępu długoterminowego mogą zmieniać się w czasie, w którym podejmowane są zobowiązania w zakresie dostępu. Ceny w przypadku długoterminowych umów o dostępie byłyby niższe w przeliczeniu na łącze dostępowe niż w przypadku krótkoterminowych umów o dostępie. Długoterminowe ceny dostępu powinny odzwierciedlać jedynie ograniczenie ryzyka ponoszonego przez inwestora i dlatego nie mogą być niższe niż zależna od kosztu cena, do której nie dodaje się żadnej wyższej premii za ryzyko odpowiadającej systematycznemu ryzyku inwestycyjnemu. W ramach umów długoterminowych nowi uczestnicy rynku zyskiwaliby pełną kontrolę nad zasobami fizycznymi, a także możliwość zaangażowania się we wtórną sprzedaż. Umowy krótkoterminowe dostępne byłyby bez długotrwałych zobowiązań, a zatem ceny naliczane w ich ramach byłyby wyższe w przeliczeniu na łącze dostępowe, gdyż ceny dostępu odzwierciedlałyby potencjalną wartość związaną z elastycznością takich form dostępu, korzystną dla podmiotu ubiegającego się o dostęp.

W związku z ustalaniem długoterminowych cen dostępu możliwe jest jednak wystąpienie z czasem nadużyć ze strony operatora o znaczącej pozycji rynkowej, sprzedającego usługi detaliczne po cenach niższych od cen regulowanych usług hurtowych (może on naliczać swoim jednostkom detalicznym działającym na rynku niższego szczebla niskie ceny odpowiadające zobowiązaniom długoterminowym) i zamykającego w ten sposób dostęp do rynku. Ponadto operatorzy alternatywni z mniejszymi bazami klientów i niejasnymi perspektywami biznesowymi stoją w obliczu większego ryzyka. Mogą nie być w stanie podjąć zobowiązania do zakupów w długim okresie. W związku z tym mogą być zmuszeni do rozłożenia inwestycji w czasie i zakupu regulowanego dostępu na dalszym etapie.

Z tych względów ustalanie długoterminowych cen dostępu byłoby akceptowalne jedynie w przypadku zapewnienia przez krajowe organy regulacyjne spełnienia następujących warunków:

- a) ceny zobowiązań długoterminowych odzwierciedlają jedynie ograniczenie ryzyka ponoszonego przez inwestora; oraz
- b) w odpowiednich ramach czasowych istnieje wystarczająca marża między cenami hurtowymi i detalicznymi, umożliwiającą efektywnemu konkurentowi wejście na rynek niższego szczebla.

8. KRYTERIA OCENY RABATÓW ILOŚCIOWYCH W PRZYPADKU SIECI FTTH

Ceny dostępu skorygowane z uwzględnieniem ryzyka w odniesieniu do rabatów ilościowych odzwierciedlają fakt, że ryzyko inwestycyjne zmniejsza się wraz ze wzrostem łącznej liczby światłowodowych pętli abonenckich już sprzedanych w danym obszarze. Ryzyko inwestycyjne jest ściśle powiązane z liczbą światłowodowych pętli abonenckich, które pozostają nieużywane. Im większy udział używanych pętli, tym niższe ryzyko. Ceny dostępu mogą zatem zmieniać się odpowiednio do wielkości zakupów. Należy zatwierdzić jednolity rabat, który powinien być dostępny po tej samej cenie w przeliczeniu na łącze dla wszystkich kwalifikujących się operatorów. Krajowe organy regulacyjne powinny określić przepustowość łączy, które muszą zostać zakupione, aby możliwe było uzyskanie takiego rabatu ilościowego, z uwzględnieniem szacowanej minimalnej skali operacyjnej niezbędnej, by podmiot ubiegający się o dostęp mógł skutecznie konkurować na rynku oraz z uwzględnieniem potrzeby utrzymania struktury rynku, w ramach której działa wystarczająca liczba kwalifikujących się operatorów, aby zapewnić efektywną konkurencję. Rabat ilościowy powinien odzwierciedlać jedynie ograniczenie ryzyka ponoszonego przez inwestora i dlatego nie może skutkować cenami dostępu niższymi niż zależna od kosztu cena, do której nie dodaje się żadnej wyższej premii za ryzyko odpowiadającej systematycznemu ryzyku inwestycyjnemu. Biorąc pod uwagę, że premia za ryzyko w normalnych okolicznościach powinna zmniejszyć się po ogólnym wzroście wartości zaspokajanego zapotrzebowania detalicznego i hurtowego, rabat ilościowy również powinien ulec odpowiedniemu zmniejszeniu i nie może być dłużej uzasadniony, gdy zapotrzebowanie detaliczne i hurtowe zostało w dużym stopniu zaspokojone.

Krajowe organy regulacyjne powinny akceptować rabat ilościowy tylko z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

- a) jednolity rabat ilościowy oblicza się dla danego obszaru, którego wielkość ustala odpowiednio krajowy organ regulacyjny uwzględniając warunki i architekturę sieci w danym kraju, a stosuje się na takich samych warunkach w odniesieniu do wszystkich podmiotów ubiegających się o dostęp, które w danym obszarze są gotowe do zakupu co najmniej łączy o przepustowości umożliwiającej uzyskanie rabatu; oraz
- b) rabat ilościowy odzwierciedla jedynie ograniczenie ryzyka ponoszonego przez inwestora; oraz
- c) w odpowiednich ramach czasowych istnieje wystarczająca marża między cenami hurtowymi i detalicznymi, umożliwiającą efektywnemu konkurentowi wejście na rynek.

ZAŁĄCZNIK II

Zastosowanie zasady równoważności w odniesieniu do dostępu do infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej do celów wprowadzenia sieci dostępu nowej generacji**1. ZASADA RÓWNOWAŻNOŚCI**

Dostęp do infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej może stanowić istotny wkład we wprowadzenie sieci dostępu nowej generacji. Dla zapewnienia równych szans nowym uczestnikom rynku i takiemu operatorowi ważne jest, aby taki dostęp był udzielany na zasadzie ścisłej równoważności. Krajowe organy regulacyjne powinny wymagać od operatora o znaczącej pozycji rynkowej udzielenia dostępu do swojej infrastruktury technicznej na tych samych warunkach wewnętrznym i zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp. W szczególności taki operator powinien udostępniać wszystkie niezbędne informacje dotyczące właściwości infrastruktury oraz stosować te same procedury zamawiania i rezerwowania dostępu. Oferty ramowe i gwarancje jakości świadczonych usług mają kluczowe znaczenie w zapewnieniu właściwego zastosowania zasady równoważności. I odwrotnie, jest ważne, aby wszelka asymetryczna wiedza posiadana przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej, dotycząca planów wdrożeniowych zewnętrznych podmiotów ubiegających się o dostęp, nie została wykorzystana przez takiego operatora w celu uzyskania niewłaściwej przewagi handlowej.

2. INFORMACJE O INFRASTRUKTURZE TECHNICZNEJ I PUNKTACH DYSTRYBUCJI

Operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien zapewnić zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp ten sam poziom informacji o swojej infrastrukturze technicznej i punktach dystrybucji, jaki zapewnia podmiotom wewnętrznym. Takie informacje powinny obejmować organizację infrastruktury technicznej, a także właściwości techniczne różnych elementów, z których składa się infrastruktura. Jeśli dostępne są odpowiednie informacje, należy podać lokalizację geograficzną takich elementów, w tym kanałów, masztów i innych zasobów fizycznych (np. studzienek), a także określić dostępną przestrzeń w kanałach. Należy także podać lokalizację geograficzną punktów dystrybucji oraz przedstawić listę podłączonych budynków.

Operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien określić wszystkie zasady interwencji oraz warunki techniczne w zakresie dostępu do i korzystania z infrastruktury technicznej oraz punktów dystrybucji, a także z różnych elementów, z których składa się infrastruktura. Do zewnętrznych i wewnętrznych podmiotów ubiegających się o dostęp powinny mieć zastosowanie te same zasady i warunki.

Operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien zapewnić narzędzia służące do zagwarantowania odpowiedniego dostępu do informacji, takie jak łatwo dostępne katalogi, bazy danych czy portale internetowe. Informacje powinny być regularnie aktualizowane, z uwzględnieniem ewolucji i rozwoju infrastruktury oraz dodatkowych zgromadzonych informacji, w szczególności w związku z projektami wprowadzenia sieci światłowodowych przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej lub inne podmioty ubiegające się o dostęp.

3. ZAMAWIANIE I REZERWOWANIE DOSTĘPU

Operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien wprowadzić procedury i narzędzia niezbędne dla zapewnienia efektywnego dostępu do i korzystania z infrastruktury technicznej oraz punktów dystrybucji, a także z różnych elementów, z których składa się infrastruktura. W szczególności operator o znaczącej pozycji rynkowej powinien zapewnić zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp kompleksowe systemy zamawiania, rezerwowania i zarządzania awariami równoważne systemom zapewnianym wewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp. Dotyczy to również środków mających na celu zmniejszenie zagęszczenia przewodów w obecnie używanych kanałach.

Wnioski o informacje o infrastrukturze technicznej, punktach dystrybucji i różnych elementach, z których składa się infrastruktura, o dostęp do nich i korzystanie z nich, składane przez zewnętrzne podmioty ubiegające się o dostęp rozpatrywane są w takich samych terminach, jak równoważne wnioski składane przez wewnętrzne podmioty ubiegające się o dostęp. Należy zapewnić ten sam poziom widoczności realizacji wniosków, a odpowiedzi negatywne powinny być obiektywnie uzasadnione.

Systemy informatyczne operatora o znaczącej pozycji rynkowej powinny rejestrować decyzje podejmowane w związku z wnioskami, a rejestrowane informacje powinny być dostępne dla krajowego organu regulacyjnego.

4. WSKAŹNIKI POZIOMU ŚWIADCZONYCH USŁUG

W celu zagwarantowania, że dostęp do infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej i korzystanie z tej infrastruktury są umożliwiane na równoważnych zasadach, należy zdefiniować wskaźniki poziomu świadczonych usług i obliczać je zarówno dla wewnętrznych, jak i zewnętrznych podmiotów ubiegających się o dostęp. Wskaźniki poziomu świadczonych usług powinny mierzyć sposób reakcji operatora o znaczącej pozycji rynkowej na wnioski o przeprowadzenie działań niezbędnych dla zapewnienia dostępu do jego infrastruktury technicznej. Docelowe poziomy świadczonych usług powinny być uzgadniane z podmiotami ubiegającymi się o dostęp.

Wskaźniki poziomu świadczonych usług powinny obejmować opóźnienia w reagowaniu na wnioski o informacje o dostępności elementów infrastruktury, w tym kanałów, masztów, innych zasobów fizycznych (np. studzienek) lub punktów dystrybucji; opóźnienia w reagowaniu na wnioski o możliwość korzystania z elementów infrastruktury; miarę reagowania w zakresie rozstrzygania wniosków o dostęp do elementów infrastruktury i o korzystanie z nich; miarę reagowania w zakresie procesu usuwania awarii.

Wskaźniki poziomu świadczonych usług powinny być obliczane w regularnych, ustalonych odstępach czasowych i przekazywane zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp. Krajowy organ regulacyjny powinien kontrolować, czy poziom usług świadczonych zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp jest równoważny poziomowi usług świadczonych wewnętrznie przez operatora o znaczącej pozycji rynkowej. Operator taki powinien zobowiązać się do odpowiedniej rekompensaty w przypadku niemożności zapewnienia docelowego poziomu usług uzgodnionego z zewnętrznymi podmiotami ubiegającymi się o dostęp.

5. OFERTA RAMOWA

W ofercie ramowej należy opublikować różne elementy wymagane dla zapewnienia równoważnego dostępu do infrastruktury technicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej, jeżeli podmiot ubiegający się o dostęp złożył wniosek o taką ofertę. Taka oferta powinna obejmować co najmniej właściwe procedury i narzędzia służące do pobierania informacji o zasobach z zakresu infrastruktury technicznej; opisywać warunki dostępu do różnych elementów składających się na infrastrukturę techniczną oraz korzystania z nich; zawierać procedury i narzędzia służące do zamawiania i rezerwowania dostępu oraz zarządzania usterkami; a także ustalać docelowe poziomy świadczonych usług i sankcje za nieosiągnięcie tych poziomów. Podmiotom wewnętrznym należy udzielać dostępu na takich samych warunkach, jakie zawarto w ofercie ramowej przedstawionej zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp.

6. MONITOROWANIE PRZEZ KRAJOWY ORGAN REGULACYJNY

Krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić skuteczne zastosowanie zasady równoważności. W tym celu powinny dopilnować, aby w odpowiedzi na stosowny wniosek oferta ramowa dotycząca dostępu do infrastruktury technicznej była przekazywana we właściwym terminie zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp. Ponadto powinny dopilnować, aby oprócz sprawozdań dotyczących poziomu usług operatorzy o znaczącej pozycji rynkowej rejestrowali wszystkie elementy niezbędne do monitorowania zgodności z wymogiem równoważności dostępu. Takie informacje powinny umożliwiać krajowym organom regulacyjnym prowadzenie regularnych kontroli, weryfikację, czy operator o znaczącej pozycji rynkowej zapewnia zewnętrznym podmiotom ubiegającym się o dostęp wymagany poziom informacji, oraz czy procedury zamawiania i rezerwowania dostępu są właściwie stosowane.

Ponadto krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić dostępność przyspieszonej procedury rozstrzygania sporów *ex post*.

7. ASYMETRIA INFORMACJI

Operator zasiadający dysponuje uprzednią wiedzą o planach wdrożeniowych zewnętrznych podmiotów ubiegających się o dostęp. Aby zapobiec wykorzystaniu takich informacji w celu uzyskania niewłaściwej przewagi konkurencyjnej, operator o znaczącej pozycji rynkowej kontrolujący infrastrukturę techniczną nie powinien udostępniać ich swoim jednostkom detalicznym działającym na rynku niższego szczebla.

Krajowe organy regulacyjne powinny co najmniej dopilnować, aby osoby zaangażowane w działalność jednostek detalicznych operatora o znaczącej pozycji rynkowej nie mogły uczestniczyć w strukturach przedsiębiorstwa takiego operatora odpowiedzialnych, bezpośrednio lub pośrednio, za zarządzanie dostępem do infrastruktury technicznej.
